

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อ บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ตลอดถึงเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม

ดำเนินการวิจัยตามวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๕๐ รูป ซึ่งเป็น พระสงฆ์อยู่ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ จำนวน ๒๒ วัด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นราย คู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ผลการศึกษามี รายละเอียด ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๑.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. อายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ ๒๐ – ๓๐ ปี จำนวน ๗๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗ รองลงมาอายุ ๓๑ – ๔๐ ปี จำนวน ๕๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐ อายุ ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๗ อายุ ๕๑ – ๖๐ ปี จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๗ อายุ ๖๑ ขึ้นไป จำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๐

๒. จำนวนพรรษา พบว่า ส่วนใหญ่ พรรษา ๖ – ๑๐ จำนวน ๔๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗ พรรษา ๑๑ – ๑๕ จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗ พรรษา ๑ – ๕ จำนวน ๓๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐ พรรษา ๑๖ – ๒๐ จำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐ พรรษา ๒๑ขึ้นไป จำนวน ๑๓รูป คิดเป็นร้อยละ ๘.๗

๓. วุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ส่วนใหญ่ ปริญญาตรี จำนวน ๙๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๐ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗

๔. วุฒิการศึกษานักธรรม พบว่า ส่วนใหญ่ นักธรรมชั้นเอก จำนวน ๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๐ นักธรรมชั้นโท จำนวน ๔๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๗ นักธรรมชั้นตรี จำนวน ๒๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗ อื่น ๆ จำนวน ๑๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗

๕. ตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่ ผู้ไม่มีตำแหน่ง จำนวน ๗๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน ๔๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗ เจ้าอาวาส จำนวน ๑๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗ รองเจ้าอาวาส จำนวน ๑๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๙.๓

๕.๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๙๙) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษามากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๑๕) รองลงมาด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อมเสมอกัน และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดข้อคำถามในแต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. ด้านสังคม พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม ด้านสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๙๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม อยู่ในระดับมากทุกข้อ บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการจัดกิจกรรมเทศกาลต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนามากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๓๖) ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน น้อยที่สุด ($\bar{X}$ = ๓.๗๖)

๒. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนามได้ ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงาน มากที่สุด ($\bar{X}$ = ๓.๙๘) ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการจัดส่งเสริมการพัฒนาชุมชนด้วยการสนับสนุนตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง น้อยที่สุด ($\bar{X}$ = ๓.๖๑)

๓. ด้านการศึกษาพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนามได้ ด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๑๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดหนึ่งข้อ ต่อมาในระดับมากทุกข้อ โดยบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนการสอนปริยัติธรรม มากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๕๗) ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา

ชุมชน ด้านการศึกษาเกี่ยวกับการจัดหาทุนการศึกษาให้แก่พระสงฆ์ที่เรียนปริยัติธรรม น้อยที่สุด ($\bar{X}$ = ๓.๖๓)

๔. ด้านวัฒนธรรม บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนามได้ ด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๙๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดหนึ่งข้อ ต่อมาในระดับมากทุกข้อ โดยบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านวัฒนธรรม เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดงานประเพณีในวันสำคัญ ๆ เช่นวันวิสาขบูชา ฯลฯ มากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๖๔) ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเมื่อถึงวันสำคัญต่างๆ ทางศาสนา น้อยที่สุด ($\bar{X}$ = ๓.๖๓)

๕. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๙๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการจัดบริเวณวัดให้ร่มรื่น เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน มากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๑๔) ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการรักษาและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน น้อยที่สุด ($\bar{X}$ = ๓.๕๙)

๕.๑.๓ ข้อมูลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม จำแนกตาม อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และตำแหน่ง มีรายละเอียดสรุปได้ ดังต่อไปนี้

๑. พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงตามสมมุติฐานที่ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกัน

๒. พระสงฆ์ที่มีจำนวนพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งตรงตามสมมุติฐานที่ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกัน จึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ได้ผลการเปรียบเทียบ ดังต่อไปนี้

๒.๑ พระสงฆ์ที่มีจำนวนพรรษา ๖ – ๑๐ พรรษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกับพระสงฆ์ที่มีจำนวนพรรษา ๑ – ๕ พรรษา ๑๑ – ๑๕ พรรษา ๑๖ – ๒๐ พรรษา และ ๒๑ พรรษาขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และยังพบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษา ๑๑ – ๑๕ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกับพระสงฆ์ที่

มีจำนวนพรรษา ๑ - ๕ พรรษา ๖ - ๑๐ พรรษา ๑๖ - ๒๐ พรรษา และ ๒๑ พรรษาขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งตรงตามสมมุติฐานที่ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกัน

๓. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงตามสมมุติฐานที่ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกัน

๔. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงตามสมมุติฐานที่ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกัน

๕. พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งตรงตามสมมุติฐานที่ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกัน จึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ได้ผลการเปรียบเทียบ ดังต่อไปนี้

๕.๑ พระสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง มีความคิดเห็นบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกับพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และยังพบว่า พระสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง มีความคิดเห็นบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม แตกต่างกับพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเป็นรองเจ้าอาวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และยังพบว่า พระสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่งมีความคิดเห็นบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนามแตกต่างกับพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งตรงตามสมมุติฐานที่ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ เวียดนามได้ แตกต่างกัน

๕.๑.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม

ปัญหา อุปสรรคแนวทางเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด มีรายละเอียดสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

๑. พระสงฆ์เขมรเถรวาทที่อยู่เวียดนามได้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม ดังมีต่อไปนี้ ประเด็นแรกคือ ด้านสังคม พระสงฆ์ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่พระสงฆ์จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน เพราะยังขาดความรู้การเสียสละ และขาดการวางแผน แนวทางกลยุทธ์ในการพัฒนาสังคม ปัจจุบัน ความก้าวหน้าของหน่วยงานรัฐทำ

ให้พระสงฆ์มีบทบาทน้อยลง จำนวน ๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๐ ต่อมาด้านเศรษฐกิจ ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรของคณะสงฆ์รวมทั้งจากหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับด้วย และผลที่ทำได้ไม่มีค่า เพราะหาอยู่ที่ยาวนานได้วัดต้องทำนาเพื่อเลี้ยงพระ และสามเณรที่ศึกษาและก่อสร้างวัดวาอาราม จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๐ ด้านการศึกษา พระสงฆ์ส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ประกอบพิธีกรรม และชอบทำกิจกรรมทางศาสนา ไม่ค่อยสนใจสังคมขาดการเผยแพร่สั่งสอนให้ประชาชนรู้หลักของพระพุทธศาสนา จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ด้านวัฒนธรรม ประชาชนไม่มีความเข้าใจในการที่พระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านวัฒนธรรม และพระสงฆ์บางวัดไม่ค่อยสนใจวัฒนธรรม เช่น เรื่องของเก่า วัตถุโบราณ เป็นต้น ชอบของใหม่ จำนวน ๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๐ ด้านสิ่งแวดล้อม ขาดอุปกรณ์ในการให้ความสะดวกแก่พระสงฆ์ในการอบรมหรือในการช่วยเหลือพัฒนาชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจทรัพยากรธรรมชาติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทำให้อากาศธาตุแปรปรวนทุกปี จำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๐ ตามลำดับ

๒. พระสงฆ์เขมรเถรวาทที่อยู่เวียดนามใต้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม ดังมีต่อไปนี้ ประเด็นแรกคือด้านสังคม คณะมนตรีสงฆ์ควรกำหนดแผนแม่บทนโยบายให้ชัดเจน เพื่อให้พระสงฆ์และประชาชนมีการเข้าร่วมในการพัฒนาสังคม เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน จำนวน ๑๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๒๕ ต่อมาด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจเป็นประเด็นที่สำคัญมากต่อการพัฒนาชุมชน ถ้าเศรษฐกิจตกหรือเศรษฐกิจไม่ดีทำให้ประชาชนมีความลำบากยากจน ฉะนั้น พระสงฆ์ควรร่วมกันคิด ร่วมกันดำเนินการกับประชาชนและหน่วยงานรัฐ เพื่อให้ชุมชนอยู่ดีมีความสุข จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๘ ด้านการศึกษา พระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้ความสำคัญต่อการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้คู่กับคุณธรรม ฉะนั้นเจ้าอาวาสทุกรูปควรเปิดโอกาสให้ประชาชน และพระภิกษุสามเณรได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียน จำนวน ๑๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘๗ ด้านวัฒนธรรม พระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมในการช่วยรักษาป้องกันวัฒนธรรมโดยการเก็บรักษาของเก่า มีวัตถุโบราณ การรวบรวมเอกสาร ตำราทางวัฒนธรรม ศิลปะวัตถุ เป็นต้น เพราะวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และเป็นมรดกของบรรพบุรุษ จำนวน ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๘ ด้านสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์ควรมีการร่วมมือกับท้องถิ่นภาคส่วนต่าง ๆ ในการร่วมกันรณรงค์ ให้ชุมชนอนุรักษ์ป่าไม้ เห็นความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ถ้าสิ่งแวดล้อมดี ทำให้การดำเนินชีวิตของชุมชนดีมีความสุขลดเจ็บไข้ จำนวน ๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๓

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม พบว่า โดยภาพรวม พระสงฆ์มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้เห็นว่า เพราะอาศัยคุณสมบัติของวัด และพระสงฆ์เป็นในฐานะที่เป็นศูนย์รวมศรัทธาอันถาวรของประชาชนมาประยุกต์ใช้ในการชักนำประชาชนร่วมกันพัฒนาสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญมากในชุมชน ซึ่งพระสงฆ์แต่ละรูปก็มีวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันในการพัฒนาโดยเฉพาะด้านสังคม

พระสงฆ์จะทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี โดยตั้งมั่นในวัดทำการเทศนาสั่งสอนในลักษณะกลุ่มย่อย โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น การรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การรู้จักให้ทานและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้เป็นคนดีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ อธิปญโญ** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสงฆ์ในการในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน^๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

๑. ด้านสังคม พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดธราวิทยุ ประเทศเวียดนาม พระสงฆ์มีการพัฒนาในด้านสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากพระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชน คือการให้ประชาชนมีการต่อสู้กับการดำเนินชีวิตด้วยความขยันโดยเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาดำเนินชีวิต คือหลักธรรมที่ภิกษุต้องปฏิบัติ ๔ ประการ คือ ๑. อุฏฐานสัมปทา ๒. อารักขสัมปทา ๓. กัลยาณมิตต ๔. สมชีวิตา และพระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในด้านการอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ชุมชน นักเรียน นักศึกษา เผยแผ่ธรรมะ สงเคราะห์ผู้ยากไร้ พัฒนาถาวรวัตถุให้กับชุมชนมีการรับเลี้ยงดูแลเด็กกำพร้า การเปิดโรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและบาลี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนันต์ วิริยะพินิจ** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน” ผลการวิจัย พบว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนมิใช่เรื่องง่าย ในอดีตนั้นพระสงฆ์รูปเดียวก็อาจพัฒนาได้ เพราะหน่วยสังคมเล็กและไม่ต้องใช้ความรู้อะไร ลึกซึ้งกัน ในปัจจุบันสังคมได้ขยายตัวออกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และประชาชนก็ต้องดำเนินชีวิตไปตามสังคมเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดปัญหาสังคมมากมายอีกทั้งระบบศาสนธรรมที่เคยใช้ในการแก้ไขปัญหาก็เปลี่ยนมาเป็นระบบพัฒนาโดยอาศัยระบบเสรีนิยมเป็นสำคัญ จริงอยู่อาจมีพระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งกำลังทำงานพัฒนาท้องถิ่นของท่านซึ่งมีผลงานเป็นที่ยอมรับโดยทั่ว ๆ ไป แต่ในที่สุดแล้วงานพัฒนาของท่านจะต้องประสบปัญหาติดขัดกับระบบที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ทั้งในส่วนของการองค์กรในสถาบันสงฆ์เองหรือหน่วยงานของราชการ อีกทั้งปัญหาในการทำงาน ความร่วมมือกับประเด็นเรื่องการพัฒนาที่ยากต่อการคิดและปฏิบัติ ถึงแม้ว่า พระสงฆ์จำนวนมากจะรู้ถึงปัญหาความยากจน ตลอดจนความยุติธรรมในสังคมเป็นอย่างดีก็ตาม แต่พระสงฆ์ส่วนใหญ่ก็จะเลี่ยงการแก้ปัญหาที่ต่อชุมชน โดยสนใจแต่เพียงพิธีกรรมทางศาสนา ดังนั้นบทบาทในการพัฒนาชุมชนมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก^๒

^๑ พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ อธิปญโญ, “บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสงฆ์ในการในจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^๒ อนันต์ วิริยะพินิจ, “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน”, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ๒๕๓๐).

๒. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม พระสงฆ์มีการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากพระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนโดยวัดเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชน เพราะระบบเศรษฐกิจของเวียดนามจำเป็นต้องพึ่งพาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีการแข่งขันกันผลิต มีการขาย และมีการจัดการตามระบบการค้าเสรี ปัจจุบันรายได้สูงสุดของประชาชนเขมรอยู่ที่เวียดนามมาจากสินค้าทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูวิมล จิตการ (มาลัย อาทิจโจ)** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนของอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนของอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมอยู่ในอันดับที่สูงที่สุดในข้อ ส่งเสริมจัดตั้งธนาคารข้าวและทำนา ทั้งนี้เนื่องจากวัดในอำเภอกำแพงแสน เป็นแหล่งเกษตรที่เพราะปลูกอาหารหลักของคนไทย คือ ข้าวจึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดองค์กรที่ดูแลเกี่ยวกับอาชีพหลักของชุมชน^๓

๓. ด้านการศึกษา พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวแก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม พระสงฆ์มีการพัฒนาในด้านการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทการพัฒนาชุมชนด้านการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพระสงฆ์มีการส่งเสริมการเรียนการสอนแก่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ เพราะพระสงฆ์จัดให้มีกิจกรรมในการส่งเสริมการศึกษาอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมแก่พระภิกษุสามเณร นักเรียนนักศึกษา และประชาชนทั่วไป ซึ่งทำให้พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูวิโสภณ จิตการ (ชาลี เตชธมโม)** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาชุมชนบ้านบางยูง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม” ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาชุมชนบ้านบางยูง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ในด้านการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เพราะพระสงฆ์ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ด้วยการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนา^๔ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ **พระสมุห์กำพร สุชาติ (พิเชฐสกุล)** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสังฆาธิการในอำเภอทองผาภูมินี้

^๓ พระครูวิมล จิตการ (มาลัย อาทิจโจ), “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนของอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^๔ พระครูวิโสภณ จิตการ (ชาลี เตชธมโม), บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านบางยูง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะว่า การศึกษาของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ สามเณร หรืออุบาสกอุบาสิกาที่ดี ล้วนแต่เป็นกำลังของพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น^๕

๔. ด้านวัฒนธรรม พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวกแวก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม พระสงฆ์มีการพัฒนาในด้านวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทการพัฒนาชุมชนด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เพราะพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการช่วยรักษาเอกลักษณ์ของชาติ เพราะปกติชาติใดก็ต้องการให้มี วัฒนธรรมสำหรับชาติของตนฉะนั้นเห็นว่า พระสงฆ์มีการช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ **อนันต์ วิริยะพินิจ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน” ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การ ช่วยรักษาและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน^๖

๕. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวกแวก จังหวัดตราวิญ ประเทศเวียดนาม พระสงฆ์มีการพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่อำนวยประโยชน์แก่มนุษยชาติ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูรัตน สุตารักษ์** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนา ชุมชน : กรณีศึกษาพระสงฆ์อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมี ความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในระดับมาก คือมีการสอนให้ประชาชนได้รู้ และเกิดการหวงแหนสิ่งแวดล้อม มีการติดตามพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขผลงานในการพัฒนาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมเป็นแบบอย่างในการรักษา และพัฒนาสิ่งแวดล้อมและมีการเทศนา อบรมมอบความรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน^๗

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอโกวกแวก จังหวัด ตราวิญ ประเทศเวียดนาม” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่เชิงนโยบาย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบใน ประเด็นดังต่อไปนี้

^๕ พระสมุห์กำพร สุชาโต (พิเชฐสกุล), บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ใน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี, วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิง พุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๖ อนันต์ วิริยะพินิจ, บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน, อ้างแล้ว หน้า ๙๑.

^๗ พระครูรัตน สุตารักษ์, บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาพระสงฆ์อำเภอ บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

๑) คณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการถ่ายทอดบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนมีการพัฒนา และทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันมีความสุข

๒) คณะสงฆ์ควรปลูกฝังให้ประชาชนรู้จักการประกอบอาชีพ ส่งเสริมเพื่อรายได้แก่ครอบครัว และให้ประชาชนรู้จักการวางแผนรายรับ รายจ่ายไว้ล่วงหน้าตลอดเวลา

๓) คณะสงฆ์ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด

๔) คณะสงฆ์ส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนอยู่ในชุมชน รู้รักสามัคคี ประองตองกันมีการช่วยเหลือเอื้ออาทร และคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในยามทุกข์และสุข

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

๑) คณะสงฆ์ควรนำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปเผยแพร่ให้พระสงฆ์ ในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้ได้รับทราบเป้าหมายในบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน เพื่อจะได้ร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ของการพัฒนาชุมชน

๒) คณะสงฆ์ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างพระสงฆ์กับชุมชนให้มากขึ้นตามแนวการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน เพื่อจะทำให้สังคมเข้มแข็งที่เวียงคันทน์อยู่ดีมีสุข

๓) คณะสงฆ์ควรมีการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และสื่อที่จำเป็นแก่พระสงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์มีโอกาสเอาหลักการปฏิบัติไปพัฒนาสังคมตามบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่กว้างขึ้น เพื่อให้ประชาชนและพระสงฆ์ได้เห็นภาพสะท้อนของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนได้ชัดเจนขึ้น

๒) ควรทำการศึกษาวิจัยในลักษณะการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้พระสงฆ์และประชาชนร่วมกันศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน

๓) ควรมีการศึกษาผลกระทบหรือผลสะท้อนที่เกิดจากการไม่ร่วมมือกันในการพัฒนา ระหว่างชุมชนกับองค์กรของพระสงฆ์ในเรื่องการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน